

ปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับการใช้อาวุธปืนยิงเพื่อป้องกัน*

บุรพา บุญริ้ว**

บทนำ

ปัญหาอาชญากรรมที่เกิดขึ้นในสังคมทุกวันนี้มาจากหลายปัจจัย อาทิเช่นสภาพสังคมอันหลากหลาย จำนวนประชากรที่เพิ่มขึ้น ความเหลื่อมล้ำทางสังคม เจ้าหน้าที่ตำรวจมีจำนวนไม่เพียงพอ รัฐจึงต้องให้สิทธิแก่ประชาชนในการป้องกันชีวิตและทรัพย์สินของตนเอง ในรูปแบบของการบัญญัติไว้เป็นกฎหมาย ซึ่งปรากฏอยู่ในประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 68 ที่บัญญัติว่า “ ผู้ใดจำต้องกระทำการใดเพื่อป้องกันสิทธิของตนหรือของผู้อื่นให้พ้นภัยอันตรายซึ่งเกิดจากการประทุษร้ายอันละเมิดต่อกฎหมาย และเป็นภัยอันตรายที่ใกล้จะถึง ถ้าได้กระทำไปพอสมควรแก่เหตุ การกระทำนั้นเป็นการป้องกันโดยชอบด้วยกฎหมาย ผู้นั้นไม่มีความผิด ”

จากกฎหมายอาญามาตรา 68 ที่บัญญัติไว้ ทำให้ประชาชนโดยทั่วไปมีอำนาจอันชอบธรรมตามกฎหมายที่จะปกป้องชีวิตและทรัพย์สินของตนเองรวมถึงผู้อื่น ประชาชนชอบที่จะกระทำการอย่างใด ๆ พอสมควรแก่เหตุแก่เพื่อให้ตนพ้นจากภัยอันตรายนั้น โดยไม่มีความผิดตามกฎหมาย แต่อย่างไรก็ดี ปัญหาอาชญากรรมที่เกิดขึ้นในสังคมนั้นมีหลากหลายรูปแบบและมีการพัฒนาวิธีการก่อเหตุร้ายทำทุกวิถีทางเพื่อให้ตนเองก่อเหตุได้สำเร็จ จึงต้องสร้างความได้เปรียบให้กับตนเองในการลงมือกระทำต่อเหยื่อผู้เป็นเป้าหมาย อาชญากรมักจะใช้อาวุธประกอบการก่อเหตุเสมอเพื่อป้องกันการก่อเหตุของตน ซึ่งอาวุธที่อาชญากรเลือกใช้นั้น ต้องเป็นอาวุธที่สามารถหยุดยั้งการต่อต้านการก่อเหตุร้ายของตนเองได้ รวมถึงต้องเป็นอาวุธที่สามารถต่อสู้กับเจ้าทรัพย์หรือเจ้าหน้าที่ตำรวจได้อย่างทัดเทียมกันในกรณีที่ต้องเผชิญหน้ากับเจ้าหน้าที่ตำรวจเพื่อปะทะหรือเพื่อการหลบหนี อาชญากรจึงมักจะเลือกใช้อาวุธปืนในการก่อเหตุ

จากจำนวนเจ้าหน้าที่ตำรวจที่ไม่สอดคล้องกับจำนวนประชาชนที่พึงได้รับความคุ้มครอง รัฐจึงเปิดโอกาสให้ประชาชนสามารถที่จะขออนุญาตมีและใช้อาวุธปืนเพื่อเป็นอุปกรณ์หรือเป็นอาวุธประกอบการใช้สิทธิในการป้องกันชีวิตและทรัพย์สิน โดยมีเงื่อนไขการขออนุญาตมีและใช้อาวุธปืนซึ่งเป็นไปตามกฎ ระเบียบที่รัฐตั้งหลักเกณฑ์ไว้ ทั้งนี้เพื่อให้ประชาชนสามารถป้องกันชีวิตและทรัพย์สินของตนเองตามสิทธิที่บัญญัติไว้ในมาตรา 68 แห่งประมวลกฎหมายอาญา

* บทความนี้เรียบเรียงมาจากสารนิพนธ์ เรื่อง “ปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับการใช้อาวุธปืนยิงเพื่อป้องกัน” ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรนิติศาสตรมหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต ปีการศึกษา 2559.

** นักศึกษาหลักสูตรนิติศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชานิติศาสตร์ คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต

แต่ในความเป็นจริง หากมีเหตุร้ายอันเป็นภัยอันตรายตามกฎหมายเกิดขึ้นและนำไปสู่การที่ประชาชนจำต้องใช้อาวุธปืนยิงเพื่อป้องกันชีวิตและทรัพย์สินของตน กลับต้องถูกเจ้าหน้าที่ตำรวจตั้งข้อกล่าวหาและดำเนินคดีอาญาในข้อหาความผิดเกี่ยวกับชีวิตและร่างกาย ทั้งที่เป็นการใช้สิทธิป้องกันตามกฎหมายอาญาและได้รับอนุญาตจากนายทะเบียนอาวุธปืนให้มีและใช้อาวุธปืน ผู้ใช้อาวุธปืนในการยิงเพื่อป้องกันนั้นต้องตกเป็น “ผู้ก่อเหตุ” เสมือนเป็นอาชญากรร้ายผู้ไร้หัวใจ ทั้งที่ผู้ป้องกันตัวโดยใช้อาวุธปืนยิงนั้น เพียงต้องการยิงเพื่อให้ภัยอันตรายนั้นสิ้นสุดลงเท่านั้น ผู้ใช้อาวุธปืนถูกมองในฐานะเดียวกันทุกกรณีไม่ว่าจะเป็นสุจริตชน หรืออาชญากร นั่นคือ “ผู้ก่อเหตุ” ซึ่งไม่เป็นธรรมแก่สุจริตชนที่ใช้สิทธิตามกฎหมายในการป้องกันตามประมวลกฎหมายอาญาโดยได้รับอนุญาตจากนายทะเบียนอาวุธปืนให้มีและใช้อาวุธปืน

การไม่นำเอาสถานะปัจจัยเหตุ ที่มาที่ไปและเหตุผลของการใช้อาวุธปืนแต่ละคน แต่ละสถานการณ์มาแบ่งแยกประเภทของผู้ใช้อาวุธปืน ทำให้สถานะของอาชญากรผู้ไร้หัวใจ และสุจริตชนผู้เสียหาย มีสถานะเป็น “ผู้ก่อเหตุ” เหมือนกัน ทั้งที่วัตถุประสงค์ในการใช้อาวุธปืน “ยิงเพื่อก่อเหตุร้าย” กับการ “ยิงเพื่อป้องกัน” นั้นไม่แตกต่างกันในทางกฎหมาย ล้วนเป็นผู้ก่อเหตุทั้งสิ้น สถานะของสุจริตชนไม่ควรเป็น “ผู้ก่อเหตุ” แต่ควรเป็นผู้เสียหาย “ผู้ประสบเหตุ” ซึ่งจะเป็นธรรมและสอดคล้องกับสถานการณ์ใช้อาวุธปืนยิงที่เกิดอย่างแตกต่างกัน

แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

1. แนวคิดเกี่ยวกับต้นทุนในการก่อเหตุของอาชญากร

นิติเศรษฐศาสตร์ หรือเศรษฐศาสตร์วิเคราะห์ว่าด้วยกฎหมาย เป็นศาสตร์ว่าด้วยการศึกษาประเด็นสำคัญทางกฎหมาย ทฤษฎีกฎหมาย การตีความกฎหมาย การออกแบบกฎหมาย การประเมินคุณค่าของกฎหมาย และผลกระทบของกฎหมายต่อพฤติกรรมของตัวละครที่เกี่ยวข้องและต่อสังคม โดยใช้ระเบียบวิธี หรือวิธีวิทยาทางเศรษฐศาสตร์นีโอคลาสสิกเป็นกรอบและเครื่องมือมาตรฐานในการวิเคราะห์ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง แบบจำลองว่าด้วยการเลือกอย่างมีเหตุผล

หากนำหลักนิติเศรษฐศาสตร์มาปรับกับเข้ากับบทสันนิษฐานในเรื่องการใช้อาวุธปืนว่าผู้ใช้อาวุธปืนถือว่ามีเจตนาฆ่าเสมอ จะส่งผลให้ต้นทุนในการก่ออาชญากรรมน้อยลง ทำให้ผู้ก่อเหตุจะมีแนวโน้มในการตัดสินใจก่อเหตุได้ง่ายขึ้น อธิบายได้ว่าในรูปแบบวิธีคิดทางเศรษฐศาสตร์ของอาชญากรรมนั้น จะมองว่าอาชญากรก็มีลักษณะคล้าย ๆ นักธุรกิจหรือนักลงทุน กล่าวคือหากจะลงทุนเพื่อต้องทำเพื่อเป้าหมายคือผลกำไร ดังนั้นหากนักธุรกิจมองว่าสิ่งไหนลงทุนด้วยต้นทุนที่ต่ำ และได้ผลประโยชน์ที่สูง ก็จะตัดสินใจทำธุรกิจนั้น เช่นเดียวกันกับอาชญากรที่ก่อเหตุร้ายทำผิดกฎหมายเมื่อตัวอาชญากรเองนั้นวิเคราะห์แล้วว่า จะได้รับประโยชน์มากกว่าต้นทุนที่เสียไป และ

ในทางกลับกันอาชญากรจะไม่กล้าก่อเหตุทำผิดกฎหมายถ้าวิเคราะห์แล้วได้ผลออกมาว่าสูญเสียประโยชน์มากกว่าสิ่งที่ต้องการจะได้มา

2. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการป้องกันโดยชอบด้วยกฎหมาย

ในการดำเนินชีวิตในสังคมนั้นเจ้าหน้าที่ตำรวจไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่และรักษาสีขีชีวิตร่างกาย และทรัพย์สินให้แก่ทุกคนในสังคมได้อย่างทั่วถึงเนื่องจากจำนวนเจ้าหน้าที่ตำรวจเทียบเป็นสัดส่วนกับประชาชนในเขตพื้นที่ที่รับผิดชอบนั้นมีความไม่สอดคล้องต้องกันอย่างมา ประชาชนมีปริมาณจำนวนหนาแน่นโดยเฉพาะสังคมในเมือง แต่กำลังพลของเจ้าหน้าที่ตำรวจมีไม่เพียงพอไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่รักษาสีขีให้แก่ประชาชนในด้านชีวิต ร่างกาย และทรัพย์สิน หรือยับยั้งเหตุร้ายที่เกิดขึ้นกับประชาชนได้ทันทั่วถึง จากตัวเลขของจำนวนกำลังพลเจ้าหน้าที่ตำรวจทั้งหมดในประเทศไทยมีจำนวนเพียง 230,000 นาย ซึ่งต้องป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม ทั้งต้องดูแลประชาชนทั้งหมดในประเทศไทยที่มีจำนวนสูงถึง 65,329,098 คน ซึ่งเป็นตัวเลขที่ไม่สอดคล้องกัน ประชาชนจึงควรมีอำนาจโดยชอบธรรมไว้ป้องกันตนเองเมื่อเกิดอันละเมิดต่อชีวิต ร่างกายของตนเองรวมถึงครอบครัวและทรัพย์สิน แต่อย่างไรก็ดีการจะใช้สิทธิป้องกันนั้นต้องเป็นไปตามที่กฎหมายกำหนดเงื่อนไขหรือขอบเขตแห่งการใช้สิทธิดังกล่าวด้วย

นอกจากนี้อาชญากรมักจะประเมินและแน่ใจในเบื้องต้นให้ได้ว่าเหยื่อที่จะลงมือกระทำต่อนั้นจะไม่สามารถต่อสู้ตนเองได้ เพราะหากเลือกลงมือกับเหยื่อที่มีแนวโน้มที่จะต่อสู้ตนเองได้ย่อมมีโอกาสที่จะก่อเหตุไม่สำเร็จดังนั้นจึงเป็นไปได้ว่ากลุ่มคนที่เสี่ยงและตกเป็นเป้าของอาชญากรมักจะเป็นสตรี คนชรา หรือบุคคลที่อาชญากรประเมินแล้วว่าไม่สามารถต่อสู้ตนเองได้ ทุกคนไม่สามารถมีความเท่าเทียมกันได้เนื่องจากสภาพทางร่างกายของแต่ละคนย่อมต่างกัน ต่อมาจึงมีความพยายามที่จะลดความไม่เท่าเทียมกันในเรื่องนี้โดยบัญญัติเรื่องสิทธิในการมีอาวุธไว้ในกฎหมาย การถือครองอาวุธปืนถูกกฎหมายในประเทศไทยนั้น ได้รับอนุญาตเพียงแค่ใช้ป้องกันชีวิตและทรัพย์สินภายในเคหสถานเท่านั้น ไม่สามารถที่จะนำพาออกข้างนอกเคหสถานได้ไว้แต่ได้รับอนุญาตให้พกพาได้หรือในกรณีเป็นเจ้าของที่รัฐผู้ปฏิบัติหน้าที่

3. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับพยานหลักฐาน

ในการวินิจฉัยชี้ขาดปัญหาข้อเท็จจริงในทางอรรถคดีทุกเรื่อง ระบบกฎหมายของประเทศใดมีหลักเกณฑ์กติกาและพัฒนาการในทางกฎหมายลักษณะพยานหลักฐานที่ได้มาตรฐานและทันสมัยเพียงใด ระบบกฎหมายของประเทศนั้นย่อมจะอำนวยความสะดวกให้แก่ประชาชนได้ดียิ่งขึ้นเพียงนั้น

4. มาตรฐานการพิสูจน์ในคดีอาญา

ในคดีอาญานั้น มีมาตรฐานการพิสูจน์สูง และเป็นมาตรฐานที่สูงที่สุดในระบบกฎหมาย ปัจจุบันไม่ว่าจะเป็นของประเทศใด คือใช้มาตรฐานที่ว่า โจทก์จะต้องพิสูจน์ทให้ศาลเห็นได้โดยปราศจากเหตุอันควรสงสัยว่าจำเลยเป็นผู้กระทำความผิดรายนี้ เหตุผลมาจากโทษทางอาญาที่จะต้องลงแก่จำเลยผู้ต้องคำพิพากษาว่ามีความผิดนั้นมีลักษณะกระทบกระเทือนกับผู้ถูกลงโทษทั้งในด้านทรัพย์สิน สิทธิเสรีภาพ และในบางกรณีอาจเป็นโทษหนักถึงการประหารชีวิต มาตรฐานการพิสูจน์ในคดีอาญานั้นจึงเป็นมาตรฐานที่สูงเพื่อให้แน่ใจได้จริง ๆ ว่าบุคคลนั้นเป็นผู้กระทำความผิด

ผลของการศึกษา

ผู้ถือครองอาวุธปืนอย่างถูกต้องตามกฎหมายนั้น มีอุปสรรคหลายประการในการใช้อาวุธปืนในการยิงเพื่อป้องกันจากกฎหมายและแนวคำพิพากษาฎีกาที่วางหลักไว้ ส่งผลต่อผู้ใช้อาวุธปืนยิงเพื่อป้องกันและส่งผลกระทบต่อสังคมด้วยในหลากหลายมิติในการวิเคราะห์ปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับการใช้อาวุธปืนยิงเพื่อป้องกันนั้น ผู้ศึกษาจะทำการวิเคราะห์ในรายละเอียดโดยแยกประเด็นในการวิเคราะห์เป็น 3 ประเด็นคือ หลักกฎหมายเรื่องป้องกันตามมาตรา 68 ทำให้เกิดบสนันนิษฐานที่เป็นโทษแก่ผู้ใช้อาวุธปืน ภาระการพิสูจน์ในกรณีมีการใช้อาวุธปืนยิงเพื่อป้องกัน ปัญหาการนำพยานผู้เชี่ยวชาญเข้าสืบ

1. หลักกฎหมายเรื่องการป้องกันตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 68 ทำให้เกิดบสนันนิษฐานที่เป็นโทษแก่ผู้ใช้อาวุธปืน

ปัญหาการแปลเจตนาผู้ป้องกันโดยดูจากจากอาวุธที่ใช้ ศาลฎีกามีคำพิพากษาว่าการใช้อาวุธปืนนั้นผู้ใช้มีเจตนาฆ่าเสมอ การแปลเจตนาผู้ป้องกันเช่นนี้ย่อมถือว่าเป็นการมองผู้ใช้อาวุธปืนในแง่ร้ายจนเกินไป การขออนุญาตซื้อปืนและการขออนุญาตมีและใช้อาวุธปืนนั้นเหตุผลที่สำคัญที่สุดประการหนึ่งคือใช้เพื่อป้องกันชีวิตและทรัพย์สินของตนเองและครอบครัว ผู้ที่มีปืนถูกต้องตามกฎหมายไว้ในครอบครองในเบื้องต้นจะถูกกรมการปกครองตรวจสอบประวัติอาชญากรรม ตรวจสอบลายพิมพ์นิ้วมือ ต้องแจ้งอาชีพ แจ้งเงินเดือนหรือรายได้ แจ้งเงินฝากในธนาคารหรือทรัพย์สินอื่น และต้องมีข้าราชการตั้งแต่ระดับชำนาญการหรือเทียบเท่าขึ้นไป (ระดับ 6 ขึ้นไป) หรือเป็นทหารหรือตำรวจต้องมีชั้นยศตั้งแต่พันโทหรือพันตำรวจโทขึ้นไปรับรองความประพฤติของผู้ซื้ออาวุธปืนในกรณีผู้ซื้อมิได้รับราชการ ซึ่งจะเห็นได้ว่าเงื่อนไขการขออนุญาตซื้ออาวุธปืนนั้นมีเงื่อนไขหลายประการ และปืนที่ได้รับอนุญาตให้มีไว้ในครอบครองนั้นจะมีการต่อเลขตีทะเบียนไว้ที่โครงปืน รัฐสามารถตรวจสอบกระสุนปืนที่พบจากเหตุอาชญากรรมได้ว่าถูกยิงมาจากปืนกระบอกไหน ดังนั้นผู้ที่มีอาวุธปืนถูกต้องตามกฎหมายนั้นส่วนใหญ่เกือบทั้งหมดจะถูกรัฐคัดกรองความประพฤติในเบื้องต้นแล้วระดับหนึ่ง หรือกล่าวได้ว่ารัฐไว้ใจในเบื้องต้นแล้วว่าบุคคลดังกล่าวไม่น่าจะนำเอาอาวุธปืนไปใช้

ในทางมิชอบ อีกทั้งเจ้าหน้าที่รัฐสามารถตรวจสอบได้ว่าเหตุอาชญากรรมที่ใช้ปืนเป็นอาวุธนั้นมาจากปืนกระบอกไหน ดังนั้นผู้ครอบครองอาวุธปืนถูกกฎหมายจะทราบเป็นอย่างดีและมีความระมัดระวังเป็นพิเศษในเรื่องการใช้อาวุธปืน

ในการใช้อาวุธปืนยิงเพียงนัดเดียวก็ตามผู้ใช้ก็จะถูกตั้งข้อสันนิษฐานไว้ก่อนว่ามีเจตนาฆ่า วิธีคิดเรื่องการใช้อาวุธปืนของศาลฎีกานั้นดูจะขัดแย้งกับบริบทของการใช้อาวุธปืนโดยธรรมชาติ หากสุจริตชนที่ได้ผ่านการตรวจสอบคุณสมบัติและเงื่อนไขต่าง ๆ ที่รัฐกำหนดไว้เพื่อมีและใช้อาวุธปืนแล้ว แต่ในสภาวะคับขันที่ต้องใช้ปืนป้องกันตนเองหรือครอบครัวแม้เพียงเหนียวโกหนึ่งครั้งก็ถือว่ามีเจตนาฆ่าย่อมไม่เป็นธรรม กลายเป็นว่าเงื่อนไข คุณสมบัติ ทั้งการรับรองความปลอดภัยจากข้าราชการที่กรมการปกครองวางเงื่อนไขตั้งไว้ในการขอซื้ออาวุธปืนดูจะไม่มี ความหมายเลย หากตั้งข้อสันนิษฐานไว้ก่อนแล้วว่าผู้ใช้ต้องมีความผิดฐานเจตนาฆ่าผู้อื่น

ศาลฎีกาใช้ตรรกะที่ว่าปืนเป็นอาวุธร้ายแรงนั้น จึงต้องสันนิษฐานไว้ก่อนว่ามีเจตนาฆ่า ก็ดูจะเป็นการมองอาวุธปืนด้วยมายาคติที่ร้ายแรงเกินไปกว่าความเป็นจริง ในความเป็นจริงแล้วหากเทียบระดับความร้ายแรงของอาวุธที่ใช้ในนั้นและตั้งสมมุติฐานว่าอาวุธประเภทไหนเมื่อใช้กระทำต่อบุคคลใดแล้ว บุคคลนั้นอาจเสียชีวิต เท่ากับว่าอาวุธนั้นเป็นอาวุธร้ายแรง หากใช้สมมุติฐานนี้เท่ากับว่าสิ่งของชนิดใดที่สามารถทำให้บุคคลถึงแก่ความตายได้ก็จะต้องเป็นอาวุธร้ายแรงไปด้วยเช่นเดียวกัน อาทิเช่น ขวดแตก ไขควง เหล็กขูดชาร์ป กรรไกร ส้อม สิ่งของมีคมต่าง ๆ เหล่านี้ก็จะกลายเป็นอาวุธร้ายแรงไปด้วยเช่นกัน หากใช้หลักการเหมือน ๆ กันกับที่มองอาวุธปืน เพราะในทางการแพทย์นั้น ขวดแตก ไขควง เหล็กขูดชาร์ป กรรไกร ส้อม สิ่งของมีคมต่าง ๆ ก็สามารถทำให้บุคคลเสียชีวิตได้เสมือนอาวุธปืน หากจะกล่าวว่ นอกจากอาวุธปืนและสิ่งของมีคมนั้นสามารถทำให้บุคคลเสียชีวิตได้ นอกจากนี้ของที่ไม่มีคมก็สามารถทำให้บุคคลเสียชีวิตได้เช่นเดียวกัน อาทิเช่น ไม้ เชือก ค้อน หรืออุปกรณ์ทางการแพทย์ อุปกรณ์ทำครัว เพียงแต่มีได้มีรูปลักษณะเป็นอาวุธโดยสภาพเท่านั้น แม้กระทั่งผู้ที่ไม่มีทักษะในการต่อสู้อย่างชำนาญก็อาจสามารถใช้พลังกำลึงและทักษะการต่อสู้ของตนฆ่าบุคคลหนึ่งให้เสียชีวิตได้เช่นเดียวกัน ดังนั้นแนวคิดที่ว่าปืนเป็นอาวุธร้ายแรงนั้นอาจไม่ถูกต้องเสมอไป สิ่งที่ถูกตั้งข้อสงสัยว่าจะพิจารณาว่าอาวุธปืนนั้นไม่สามารถฆ่าใครได้ด้วยตัวของมันเอง ดังนั้นผู้ที่ครอบครองอาวุธปืนน่าจะเป็นสิ่งที่อันตรายและน่ากลัวที่สุด หรืออาจต้องพิจารณาว่าอาวุธปืนนั้นถูกใช้งานในสถานการณ์ใดมากกว่า

2. ปัญหาการแปลเจตนาผู้ป้องกันโดยดูจากบริเวณบาดแผลกระสุนปืนที่ปรากฏบนร่างกาย

ศาลจะนำมาข้อเท็จจริงคือรอยบาดแผลของผู้ถูกยิงในฐานะคนร้ายผู้ก่อเหตุ นำมาแปลเจตนาของผู้ป้องกันโดยใช้อาวุธปืนเป็นสำคัญประการหนึ่ง และอาจทำให้การป้องกันนั้นเป็นการ

ป้องกันพอสสมควรแก่เหตุหรือป้องกันเกินกว่าเหตุก็ได้ เช่น หากกระสุนปืนเข้าบริเวณสำคัญของร่างกาย ศาลมักจะวินิจฉัยว่าเป็นการป้องกันที่เกินกว่าเหตุหรือกลายเป็นเจตนาฆ่าและทำให้การป้องกันนั้นกลายเป็นการป้องกันที่เกินกว่าเหตุ เช่น เล็งปืนไปที่หน้าอกของผู้ตายถือว่ามีเจตนาฆ่า ทั้งนี้ในสถานการณ์คับขันผู้ใช้ปืนยิงเพื่อป้องกันย่อมไม่มีโอกาสหรือระยะเวลาเพียงพอให้เลือกยิงได้อยู่แล้ว บาดแผลที่ปรากฏขึ้นจากการยิงเพื่อป้องกันจึงมิได้แปลว่าผู้ยิงประสงค์ที่จะยิงในตำแหน่งนั้นเสมอไป เพียงแต่เป็นการที่ผู้ยิงเพื่อป้องกันเห็นภัยร้ายคุกคามที่เข้ามาใกล้จะถึงตัว ร่างกายของผู้ยิงเพื่อป้องกันจึงตอบสนองไปตามสมองที่สั่งการจากภาพที่มองเห็นภัยร้าย ซึ่งเป็นปฏิกิริยาตอบโต้ของร่างกายในขณะนั้นอันเป็นธรรมชาติของมนุษย์ การยิงปืนโดยประสงค์ให้เข้าเป้าหมายนั้นมีได้เป็นเรื่องง่ายตายที่ทุกคนสามารถทำได้ในทันทีที่ใช้อาวุธปืน เพราะเหตุการณ์ยิงปืนนั้นต้องมีหลักการในการยิงปืนเพื่อให้เกิดความแม่นยำ ซึ่งมีทั้งทักษะเรื่องการจับปืน ทักษะการจัดศูนย์ปืน ทักษะการจัดท่าทางของร่างกาย ทักษะการเล็ง (การจัดศูนย์) ทักษะการหายใจ(กำหนดลมหายใจในระหว่างเดินไกล) และทักษะการลั่นไก จึงแทบเป็นไปได้ไม่ได้เลยว่าผู้ยิงในภาวะคับขันเผชิญกับภัยร้ายจะสามารถควบคุมการใช้งานอาวุธปืนได้อย่างครบถ้วนตามหลักการ อีกทั้งผู้ใช้ปืนยิงเพื่อป้องกันส่วนมากก็มีผู้ใช้ที่ชำนาญด้านการใช้อาวุธปืน หรือเป็นผู้ประกอบอาชีพที่ต้องฝึกฝนการใช้งานอาวุธปืนเป็นประจำ หรือเป็นนักกีฬายิงปืน ที่จะอนุมานได้ว่าผู้ยิงประสงค์ที่จะยิงในตำแหน่งที่เกิดบาดแผลอย่างแน่แท้ นอกจากนี้เป้าหมายที่เล็งยิงนั้นมีได้อยู่นิ่งไม่เคลื่อนไหวเสมือนเป็นเป้ากระดาษ เป้าหมายหรือภัยร้ายที่เข้ามาคุกคามนั้นเป็นบุคคลมีการเคลื่อนไหวหรือเคลื่อนไหวร่างกายอยู่ตลอดเวลา ณ ช่วงเวลาที่เกิดเหตุ แม้แต่ในบางครั้งอาจเป็นการเคลื่อนไหวร่างกายในลักษณะของการต่อสู้กับผู้ป้องกันตัวด้วยอาวุธปืน แสดงให้เห็นว่าบาดแผลที่เกิดขึ้นอาจไม่สามารถบ่งบอกเจตนาของผู้ยิงได้อย่างปราศจากข้อสงสัยว่าผู้ยิงประสงค์ยิงไปสู่จุดที่เกิดบาดแผลขึ้นจริง ๆ

3. ปัญหาการแปลเจตนาผู้ป้องกันโดยดูจากจำนวนแผลกระสุนปืนที่ปรากฏบนร่างกายหรือจำนวนกระสุนปืนที่ผู้ป้องกันได้ยิง

ศาลฎีกาใช้บาดแผลจำนวนบาดแผลจากการยิงมาเป็นตัวกำหนดว่าการป้องกันโดยใช้อาวุธปืนยิงนั้นเป็นการป้องกันที่เกินสมควรแก่เหตุ ซึ่งไม่น่าจะเป็นธรรมเท่าที่ควร ข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นในบางครั้ง ผู้ใช้ปืนยิงเพื่อป้องกันยิงไปทั้งหมด 3 นัด ซึ่งเป็นสตรีเพศและอยู่ในเคหะสถานของตนเองเพียงคนเดียว ทั้งได้พยายามหลีกเลี่ยงภัยอันตรายแล้ว คนร้ายตะโกนว่า “ไม่มีใครช่วยมึงได้หรอก” ทั้งยังเคยส่งจดหมายขู่ผู้ป้องกันว่าจะเอาน้ำกรดมาสาธิตหน้า หากใช้สามัญสำนึกในระดับวิญญูชนทั่วไปย่อมเข้าใจได้ว่าตนเองกำลังถูกคุกคามและมีความเป็นไปได้ว่าจะโดนน้ำกรดสาธิต จึงต้องใช้ปืนยิงเพื่อป้องกัน แต่ศาลฎีกากลับให้น้ำหนักของเจตนาฆ่าจากจำนวนกระสุนที่ยิงออกไป ทั้งที่น่าจะคำนึงด้วยว่าผู้ยิงอยู่บ้านคนเดียว เป็นสตรีเพศ พยายามระงับภัยร้ายหรือหลีกเลี่ยงแล้ว

ประกอบกันเคยโดนขู่ว่าจะนำน้ำกรดมาสาดหน้า หากคำนี้และเห็นความสำคัญของพฤติกรรมด้านอื่นพอกับที่คำนี้ถึงจำนวนกระสุนที่ผู้ป้องกันได้ยิงออกไป การใช้ปืนยิงเพื่อป้องกันในเรื่องนี้ก็อาจเป็นไปได้ว่าจะเป็นการป้องกันพอสมควรแก่เหตุ

นอกจากนี้ในบางครั้ง ศาลอาจพิจารณาไปถึงระยะแห่งการยิงด้วย กล่าวคือระยะแห่งการยิงก็เป็นข้อเท็จจริงสำคัญประการหนึ่งที่จะนำหยาบยกไปวินิจฉัยว่าเป็นการป้องกันพอสมควรแก่เหตุหรือไม่ ในเรื่องระยะแห่งการยิงนั้นศาลฎีกาเคยมีคำพิพากษาฎีกาไว้ว่าการใช้อาวุธปืนยิงไปในระยะใกล้ประชิดติดตัวก็ย่อมเห็นผลได้ว่ากระสุนปืนจะต้องทำให้ได้รับความบาดเจ็บเป็นอันตรายถึงแก่ชีวิตได้ ซึ่งในการป้องกันเหตุร้ายนั้น ย่อมไม่มีแบบแผนในเรื่องระยะแห่งการยิงมากำหนดอยู่เป็นแน่แท้ เพราะภัยอันตรายที่เกิดขึ้นมาในรูปแบบหรือลักษณะอย่างไร การใช้อาวุธปืนยิงป้องกันก็ต้องเป็นไปตามบริบทแห่งพฤติกรรมนั้น ๆ

4. ปัญหาการแปลเจตนาเรื่องการหลบเลี่ยงเหตุของผู้ใช้ปืนยิงเพื่อป้องกันโดยดูว่าได้ยิงขู่ก่อนหรือไม่

ปัญหาการแปลเจตนาเรื่องการหลบเลี่ยงเหตุของผู้ใช้ปืนยิงเพื่อป้องกันโดยดูว่าได้ยิงขู่ก่อนหรือไม่ ศาลฎีกาเคยตีความในเรื่องของการหลบเลี่ยงภัยร้ายสำหรับผู้ใช้ปืนยิงเพื่อป้องกันว่าจำต้องยิงขู่เสียก่อน เช่น จำเลยจึงอาจยิงขู่หรือเลือกยิงร่างกายส่วนที่สำคัญน้อยหรือเป็นอันตรายน้อยเพื่อไปยังผู้ตายกับพวกมิให้เข้าทำร้ายจำเลย แต่จำเลยกลับยิงผู้ตายบริเวณหน้าอกอันเป็นอวัยวะสำคัญของร่างกาย การกระทำของจำเลยจึงเป็นการป้องกันเกินกว่ากรณีจำต้องกระทำเพื่อป้องกัน และมีคำพิพากษาศาลฎีกามีหลายคดีที่พิพากษาไปในทิศทางเดียวกันว่าเพียงแต่ยิงขู่ก็น่าจะเป็นการเพียงพอที่จะทำให้คนร้ายเกรงกลัวและหลบหนีไปได้ หรือหากจำเลยใช้ปืนที่พกติดตัวออกมาขู่หรือยิงขู่ผู้ตายก็ไม่แน่ว่าจะกล้าฟันทำร้ายจำเลยอีกต่อไป หรืออีกกรณีหนึ่งเช่น ผู้ตายถือมีดอยู่ห่างประมาณ 2 วา ยังไม่อยู่ในลักษณะที่พร้อมจะฟันทำร้ายจำเลย จำเลยยังมีทางหลบหลีก และยิงขู่ผู้ตายได้ เมื่อผู้ตายรู้ว่าจำเลยกับพวกมีอาวุธปืน ย่อมจะอาศัยความมีดหลบหนีไป ดังนี้ การที่จำเลยดวนยิงผู้ตายจึงเป็นการป้องกันเกินสมควรแก่เหตุ ในความเป็นจริงแล้วการยิงขู่ในยามวิกาลก็อาจเป็นดาบสองคม คนร้ายอาจรู้ตำแหน่งของผู้ยิงขู่ได้จากเสียงปืนที่ดังขึ้นและในกรณีที่คนร้ายมีอาวุธปืนก็มีความเป็นไปได้ว่าอาจยิงสวนกลับมาตามเสียงปืนที่ดังขึ้น ดังนั้นหากการตัดสินว่าการใช้ปืนยิงเพื่อป้องกันนั้นต้องยิงขู่ก่อนเสมอจึงเป็นการป้องกันโดยชอบ นั้นย่อมเป็นการสร้างความเข้าใจให้คนร้ายได้เป็นอย่างดีว่าคนร้ายจะได้รับการเตือนภัยก่อนเสมอในตอนลงมือหากถูกจับได้ ทำให้การปฏิบัติการของคนร้ายจะง่ายและปลอดภัยมากขึ้นในการก่ออาชญากรรม เพราะเหยื่อของคนร้ายจะกลายเป็นเครื่องมือในการเตือนภัยให้กับคนร้ายเสียเอง คนร้ายย่อมจะมีความมั่นใจในการก่อเหตุมากขึ้น สถิติอาชญากรรม

ยอมสูงขึ้น เป็นผลเสียอันร้ายแรงต่อสังคมในวงกว้าง ในขณะที่เหยื่อของคนร้ายไม่มีใครมาคอยเตือนภัยให้ทั้งสิ้น

นอกจากนี้ศาลยังมีความเข้าใจว่าหากยิงชู้แล้ว ผู้ก่อภัยจะ “กลัว” และหลบหนีไปเอง ซึ่งก็อาจเป็นความเข้าใจที่ใช้เป็นบรรทัดฐานไม่ได้เสมอไป เพราะในบางกรณีผู้ก่อภัยอาจ “ไม่กลัว” การยิงชู้ก็เป็นได้ ซึ่งอาจจะมีเหตุผลมาจากมีผู้ร่วมก่อภัยหลายคน มีอาวุธติดตัวมาเพื่อใช้ในการก่อภัยด้วย เป็นต้น ดังข้อเท็จจริงนี้ จำเลยใช้อาวุธปืนยิงขึ้นฟ้าเพื่อขู่มิให้กลุ่มวัยรุ่นกลุ่มรุมทำร้าย ถ. เมื่อจำเลยยิงปืนขึ้นฟ้านัดที่ 3 แล้ว ได้มีกลุ่มวัยรุ่นเข้ามาทุบที่ด้านหลังของจำเลยจนเป็นเหตุให้จำเลยล้มลง จึงเห็นได้ว่าแม้ผู้ใช้อาวุธปืนยิงชู้ไปถึง 3 นัดแล้วในข้อเท็จจริงนี้ก็มิได้เป็นไปตามความเข้าใจของศาลฎีกาว่าผู้ใช้อาวุธปืนต้องยิงชู้เสียก่อน เมื่อยิงชู้แล้วผู้ก่อภัยจะกลัวและหลบหนีไปเอง ในความเป็นจริงบางเรื่องดังข้อเท็จจริงที่ยกมากลับสวนทางกับความเข้าใจของศาลฎีกาอย่างตรงกันข้าม ผู้ก่อภัยกลับเข้าทำร้ายผู้ใช้อาวุธปืนยิงเพื่อป้องกัน จึงน่าจะเป็นข้อพิสูจน์ได้ดีว่าอาการ “กลัว” และจะหลบหนีไปของผู้ก่อภัยนั้น มิได้มาจากปัจจัยภายนอกเป็นสำคัญ ปัจจัยที่สำคัญที่สุดคือสภาวะทางจิตใจและความมุ่งมั่นในการก่อเหตุของผู้ก่อภัยเองเป็นสำคัญที่สุดมิใช่ใครอื่น และหากวิเคราะห์ให้ดี “การยิงชู้” นั้น หากจะกระทำโดยง่ายและทันต่อสถานการณ์ที่สุดย่อมต้องยิงชู้โดยวิธียิงขึ้นฟ้าเพราะไม่เสี่ยงต่อการที่ยิงไปถูกบุคคลภายนอกผู้ไม่เกี่ยวข้อง แต่กระนั้นก็ดีการที่ยิงปืนขึ้นฟ้าก็เสี่ยงต่อการสร้างความเสียหายให้กับชีวิตและทรัพย์สินของบุคคลอื่นได้เช่นเดียวกัน และยังเป็นเข้าข่ายกระทำความผิดตามกฎหมายอาญา มาตรา 291 , 300, 376 และมาตรา 390

5. ภาพลักษณ์ของผู้ใช้อาวุธปืนอยู่ในฐานะของ “ผู้ก่อเหตุ” ทุกกรณี ไม่มีการแบ่งแยกว่าเป็นผู้เสียหายผู้ประสบเหตุ หรือคนร้ายผู้ก่อเหตุ

การตีความของศาลฎีกาเรื่องการใช้อาวุธปืนนั้นสร้างบพสันนิษฐานอันเป็นบรรทัดฐานให้แก่ผู้ใช้อาวุธยิงเพื่อป้องกันในลักษณะเป็นโทษ และผู้ใช้อาวุธปืนยิงเพื่อป้องกันจะมีภาพลักษณ์ไม่แตกต่างกับอาญากรผู้ไฉฉว กล่าวคือให้ผู้ใช้อาวุธปืนยิงเพื่อป้องกันจะถูกมองจากมุมมองของกฎหมายว่าเป็นผู้ก่อเหตุและมีเจตนาฆ่าไว้ก่อนเสมอ ซึ่งส่งผลกระทบต่ออันร้ายแรงให้บุคคลผู้สุจริตไม่กล้าใช้หรือลังเลที่จะใช้สิทธิป้องกันตามกฎหมายที่บัญญัติให้สิทธิได้อย่างเต็มที่ กฎหมายอาญานั้นระบุให้สิทธิประชาชนในการป้องกันป้องกันตัวไว้เป็นอย่างดีในมาตรา 68 ของประมวลกฎหมายอาญา แต่ในการใช้กฎหมายดังกล่าว การตีความ และการพิจารณาพิพากษาศาลฎีกากลับวางหลักจำกัดสิทธิในการป้องกันตัวของประชาชน การป้องกันตัวของประชาชนจึงไม่มีประสิทธิภาพ ผู้ป้องกันตัวด้วยอาวุธปืนจะต้องขอสันนิษฐานไว้ก่อนว่ามีเจตนาฆ่าซึ่งเป็นข้อหาหนัก มีอัตราโทษสูงสุดถึงประหารชีวิต อาจส่งผลกระทบต่อชีวิตของผู้ป้องกันโดยใช้อาวุธปืนในด้านสังคม หรือหน้าที่การงาน เนื่องจากต้องถูกดำเนินคดีโทษฐานความผิดข้อหาเจตนาฆ่าคนตายไว้ก่อน

อีกทั้งข้อสันนิษฐานที่ว่าหากใช้อาวุธปืน ผู้ใช้มีเจตนาฆ่าเสมอย่อมส่งผลต่อการตัดสินใจในการใช้อาวุธปืนถึงแม้จะต้องการใช้เพื่อป้องกันชีวิตและทรัพย์สินของตนเองหรือครอบครัวก็ตาม ซึ่งในบางครั้งการไม่สามารถใช้อาวุธปืนได้อย่างเต็มที่ในการป้องกันสิทธิของตนเองและคนในครอบครัวก็อาจนำมาซึ่งความเสียหายแก่ร่างกายหรือชีวิตก็เป็นได้ เนื่องจากคนที่ต้องการประทุษร้ายนั้นย่อมที่จะมุ่งหวังและทำทุกอย่างเพื่อให้เกิดผลสำเร็จในอาชญากรรมที่ได้กระทำการลงไป และผู้ก่อเหตุย่อมคาดเดาสถานการณ์เพื่อเตรียมตัวและเผื่อใจไว้แล้วว่าอาจมีการปะทะหรือมีการต่อสู้ขัดขืนจากบุคคลที่มุ่งหวังจะกระทำต่อ ดังผู้ก่อเหตุจึงมีความพร้อมที่จะกระทำการอย่างใด ๆ หรือใช้พลังกำลังรวมไปถึงการใช้อาวุธประกอบกรก่อเหตุได้อยู่แล้ว แต่ในขณะที่ผู้ถูกประทุษร้ายย่อมไม่ทราบเหตุหรือภัยร้ายได้ล่วงหน้ามาก่อนที่จะถูกประทุษร้าย และในขณะที่ถูกประทุษร้ายยังต้องเลือกตัดสินใจระหว่างการป้องกันตัวที่อาจนำมาซึ่งข้อสันนิษฐานว่าเจตนาฆ่าและภาระที่ตามมาอย่างมากมายในแง่ที่ไม่เป็นคุณกับภยันตรายอันละเมิดต่อกฎหมายที่เผชิญหน้าอยู่อันเป็นภยันตรายที่ใกล้จะถึง ซึ่งในสถานการณ์เช่นนั้นอาจถูกประทุษร้ายไปเสียก่อนที่จะได้ใช้อาวุธปืนยิงเพื่อป้องกันตัวแล้วก็ก็เป็นได้ ดังข้อเท็จจริงนี้จำเลยพกออาวุธปืนเข้าไปในบริเวณรั้วบ้านผู้ตายในยามวิกาล นับได้ว่าเป็นการกระทำอันเป็นความผิดต่อกฎหมาย ผู้ตายเมื่อรู้ตัวว่าของหายแลเห็นจำเลยก็เข้าใจว่าเป็นคนร้ายลักทรัพย์จึงฟันเอา แล้วจำเลยใช้อาวุธปืนยิงผู้ตาย ข้อเท็จจริงในเรื่องนี้แสดงให้เห็นว่าคนร้ายพร้อมที่จะต่อสู้ด้วยวิธีการร้ายแรงอย่างไรก็ได้โดยคนร้ายมิได้คำนึงถึงกฎหมายอยู่แล้ว แต่ผู้ประสพภยันตรายกลับจะเป็นผู้ที่ต้องมีข้อคำนึงในการใช้อาวุธปืนเสียเอง ซึ่งในท้ายที่สุดหากกฎหมายมิได้สร้างความมั่นใจให้กับสุจริตชนผู้ต้องใช้อาวุธปืนยิงเพื่อป้องกัน อาจเกิดเหตุแห่งการสูญเสียที่มีอาจเยียวยาได้กับครอบครัวหรือบุคคลอื่นในสังคมขึ้นมาอีกเรื่อย ๆ ดังนั้นการสันนิษฐานในลักษณะที่เป็นโทษนั้นควรใช้กับผู้ก่อภัยมากกว่าที่จะนำมาใช้กับผู้ป้องกัน หากนำบทสันนิษฐานที่เป็นโทษมาใช้กับผู้ป้องกันเหมือนในปัจจุบันที่เป็นอยู่ จะส่งผลโดยอ้อมแก่ผู้ก่อภัยเสมือนว่าผู้ก่อภัยจะได้รับการรับรองโดยอ้อมจากกฎหมายว่าการขัดขืนต่อสู้ด้วยอาวุธปืนนั้นจะทำได้อย่างยากลำบากมากขึ้น

6. ปัญหาภาระการพิสูจน์ในกรณีมีการใช้อาวุธปืนยิงเพื่อป้องกัน

ผู้ป้องกันโดยใช้อาวุธปืนจะต้องถูกเจ้าหน้าที่ดำเนินคดีไว้ก่อน และต้องหาทางต่อสู้คดี พิสูจน์และนำสืบให้ได้เองว่าเป็นการป้องกันไม่เกินกว่าเหตุ กลายเป็นว่ากฎหมายสร้างภาระให้แก่ผู้ป้องกัน ภาระดังกล่าวได้แก่ภาระด้านทรัพย์สินที่จะต้องหาที่ปรึกษากฎหมายหรือทนายความในการต่อสู้คดีภาระด้านระยะเวลาที่ต้องใช้ในการต่อสู้คดีนาน โดยหากสู้คดีไปจนจบกระบวนการที่ศาลฎีกานั้นย่อมกินระยะเวลานานอาจถึงสิบปี ทั้งที่ผู้ป้องกันกระทำการยิงเพื่อเป็นการป้องกัน แต่ผลลัพธ์ในทางลบที่ตามมากลับมากมายมหาศาล แม้ทางกฎหมายหากคดียังไม่ถึงที่สุด ผู้ใช้อาวุธปืนยิงเพื่อป้องกันจะยังเป็นผู้บริสุทธิ์อยู่ก็ตาม แต่ในด้านสังคมนั้นอาจสวนทางกับกฎหมาย เพราะบุคคล

ดังกล่าวจะถูกตีตราไว้ว่าถูกดำเนินคดีในข้อหาเจตนาฆ่า ยิ่งไปกว่านั้นหากผู้ใช้อาวุธปืนยิงเพื่อป้องกัน มีตำแหน่งหน้าที่เป็นราชการหรือเจ้าหน้าที่รัฐระดับสูง หรือผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง อาจส่งผลให้ ต้องหยุดปฏิบัติหน้าที่เพื่อพิสูจน์ความบริสุทธิ์ของตนเสียก่อนว่ามีได้กระทำความผิดตามที่ดำเนินคดี โดยจะมีผลกระทบไปยังบุคคลในครอบครัวของผู้ใช้อาวุธปืนยิงเพื่อป้องกันอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้

7. ปัญหาการพิสูจน์ในกรณีมีการใช้อาวุธปืนยิงเพื่อป้องกัน

เนื่องจากเรื่องของการป้องกันโดยใช้อาวุธปืนนั้น นอกจากต้องดูและวิเคราะห์ไปตาม องค์ประกอบความผิดของกฎหมาย และหลักในการใช้สิทธิป้องกันตามมาตรา 68 แห่งประมวล กฎหมายอาญาแล้ว ยังมีสิ่งอื่น ๆ ที่สำคัญเป็นอย่างยิ่งที่จะใช้ประกอบในการพิจารณาพิพากษาผู้ใช้ อาวุธปืนยิงเพื่อป้องกัน นั่นคือเรื่องของภาวะทางจิตใจในขณะเกิดเหตุ และทักษะในการใช้อาวุธปืน ซึ่งจำเป็นต้องมีผู้ที่มีความรู้ความเข้าใจเฉพาะด้านเข้าร่วมในการแสวงหาข้อเท็จจริงภาวะทางจิตใจ ในขณะเกิดเหตุ ในขณะที่เกิดภัยอันตราย อันเกิดจากการประทุษร้ายโดยละเมิดต่อกฎหมาย และเป็น ภัยอันตรายที่ใกล้จะถึงนั้น ย่อมไม่มีใครรู้เหตุดังกล่าวแล้วล่วงหน้า นอกจากนี้ในบางครั้ง ภัยอันตราย ดังกล่าวมักเกิดขึ้นในเคหสถานของผู้ถูกประทุษร้ายในกลางดึกสงัดยามวิกาล ทำให้ผู้ประสบ ภัยอันตรายที่พึ่งตื่นขึ้นมาไม่มีโอกาสและเวลาในการเรียบเรียงเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นได้อย่างสมบูรณ์ ในทันที ภาวะเช่นนี้ย่อมเป็นธรรมดาของมนุษย์ที่จะมีความตระหนกตกใจ และอาจไม่สามารถ ควบคุมจิตใจและร่างกายได้อย่างมีประสิทธิภาพ

หากการใช้อาวุธปืนยิงเพื่อป้องกันในขณะเกิดเหตุ นั้น ถ้าข้อเท็จจริงสิ้นสุดลงตรงที่ว่าผู้ใช้ อาวุธปืนยิงเพื่อป้องกันนั้นตั้งใจจะเล็งยิงบริเวณแขนของผู้ไม่หวังดีซึ่งบุกรุกในยามวิกาล แต่กระสุนปืน กลับพุ่งเข้าไปที่บริเวณหน้าอกของผู้บุกรุก ผู้ใช้อาวุธปืนยิงเพื่อป้องกันจะถูกมองว่าการกระทำ ดังกล่าวเป็นการป้องกันเกินกว่าเหตุไปโดยไม่เป็นธรรมอย่างยิ่ง เนื่องจากภาวะเช่นนั้น ไม่มีใคร สามารถบังคับจิตใจและร่างกายได้อย่างสมบูรณ์แบบ จึงต้องนำภาวะทางจิตใจมาเป็นข้อบ่งชี้การใช้ อาวุธปืนของผู้ป้องกันตัวด้วย เช่นเดียวกันกับทักษะการใช้อาวุธปืนของผู้ใช้อาวุธปืนยิงเพื่อป้องกัน ผู้ใช้มีทักษะการใช้อาวุธอย่างมืออาชีพหรือไม่ที่จะบ่งชี้ได้ว่า ผู้ใช้อาวุธปืนยิงเพื่อป้องกันตั้งใจจะยิง บริเวณที่สำคัญของร่างกายจริง ๆ โดยมีได้เกิดจากความไม่ชำนาญในการใช้อาวุธ

ทั้งเรื่องภาวะทางจิตใจและทักษะการใช้อาวุธปืนนั้น จำต้องอาศัยพยานในประเภทพยาน ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านมาเบิกความสนับสนุนข้ออ้างข้อเถียงของฝ่ายตนเอง แต่ในทางปฏิบัตินั้น ผู้เชี่ยวชาญของฝ่ายใดก็มักจะมีความคิดเห็นในทางวิชาการที่โน้มเอียงไปในทางฝั่งที่นำตนเข้าเบิก ความเป็นพยานต่อศาลอยู่แล้ว ซึ่งในเรื่องดังกล่าวหากศาลมีความรู้ความเข้าใจเฉพาะเรื่องที่เป็น ประเด็นอันนอกเหนือไปจากความรู้ความเข้าใจด้านกฎหมายแล้ว ลำพังพึ่งแต่คู่ความทั้งสองฝ่ายนำ สืบ อาจเพียงพอต่อการพิจารณาวินิจฉัยพิพากษาได้ แต่หากเป็นประเด็นในเรื่องของสภาวะทาง

จิตใจและอารมณ์ หรือเป็นประเด็นในเรื่องทักษะของการใช้อาวุธปืน ศาลย่อมจะไม่มีอำนาจเท่าที่ควร ดังนั้นหากเพียงแต่รับฟังพยานที่คู่ความนำมาเบิกความสืบประกอบข้ออ้างข้อเถียงของฝ่ายตนนั้น อาจผิดพลาดคลาดเคลื่อนไปจากความเป็นจริงที่ศาลควรได้รับไปเพื่อพิจารณา

ดังนั้น ในกระบวนการยุติธรรมทางอาญาอาจจำเป็นต้องกำหนดให้มีผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านที่เป็นกลางมิได้มาจากการนำสืบของคู่ความทั้งสองฝ่ายเข้าให้ความคิดเห็นเบิกความต่อศาลในประเด็นเฉพาะด้านซึ่งต้องอาศัยความชำนาญพิเศษเข้ามาเบิกความต่อศาลเพื่อให้เกิดความยุติธรรมที่เป็นมาตรฐานที่สูงที่สุด ทั้งนี้มิได้ตัดสิทธิในการนำพยานของคู่ความเข้าเบิกความสนับสนุนข้ออ้างข้อเถียงของคู่ความ อันจะทำให้ศาลได้รับฟังทั้งพยานผู้เชี่ยวชาญที่นำสืบโดยคู่ความทั้งสองฝ่ายและพยานผู้เชี่ยวชาญที่เป็นกลางมิได้มาจากการนำสืบของคู่ความ

สรุป

สิทธิในการป้องกันชีวิตและทรัพย์สินของตนเองและผู้อื่นนั้นเป็นเรื่องสำคัญและรัฐควรคุ้มครองและให้สัตยาบันกับประชาชนในการป้องกันชีวิตและทรัพย์สินของตนเองและของผู้อื่น แต่ในปัจจุบันการใช้อาวุธปืนเป็นเครื่องมือหรืออุปกรณ์ในการป้องกันตัวนั้นทำได้อย่างยากลำบากเพราะมีผลทางกฎหมายที่รุนแรงตามมา การใช้อาวุธปืนยิ่งเพื่อป้องกันของประชาชนนั้นกฎหมายให้ถือว่ามิเจตนาฆ่าไว้ก่อน ซึ่งเป็นความผิดร้ายแรงและมีโทษสูงสุดถึงประหารชีวิต และประชาชนผู้ใช้อาวุธปืนยิ่งเพื่อป้องกันนั้นแม้มิได้เป็นผู้ก่อเหตุกลับต้องถูกตั้งข้อกล่าวหาและต่อสู้คดีเองว่าได้กระทำให้เกินสมควรแก่เหตุหรือไม่ หากเป็นการป้องกันที่เกินสมควรแก่เหตุ จะต้องคำพิพากษาว่าฆ่าคนตายโดยเจตนา นอกจากนี้หลักการตีความของศาลที่เป็นบรรทัดฐานในการใช้อาวุธปืนยิ่งเพื่อป้องกันจำกัดพื้นที่ในการใช้อาวุธปืนยิ่งเพื่อป้องกันไว้ค่อนข้างแคบ ทำให้ประชาชนผู้สุจริตและมิได้เป็นผู้ก่อเหตุไม่สามารถใช้อาวุธปืนยิ่งเพื่อป้องกันได้อย่างเหมาะสม ข้อจำกัดของการใช้อาวุธปืนนั้นมีข้อบ่งใช้อาวุธปืนจากคำพิพากษาฎีกาหลายข้อ เช่น บาดแผลที่เล็งยิงควรอยู่ในตำแหน่งใด อวัยวะส่วนใดสามารถเล็งยิงได้ ระยะแห่งการยิง จำนวนกระสุนที่ได้ใช้ยิง แต่ภาวะพฤติการณ์ในขณะประสพเหตุร้ายนั้นไม่อาจนำข้อบ่งใช้อาวุธปืนจากคำพิพากษาฎีกามาแปลเจตนาของผู้ใช้อาวุธปืนยิ่งเพื่อป้องกันได้เสมอไป

ผู้ใช้อาวุธปืนยิ่งเพื่อป้องกันนั้นหากมิได้เป็นผู้ก่อเหตุขึ้นเมื่อเจอกับภัยร้ายโดยไม่คาดคิดนั้นย่อมตกอยู่ในภาวะที่ตื่นกลัว ตื่นตระหนกกับภัยอันตรายที่ประสพอยู่ ความสามารถในการควบคุมสติและอารมณ์ การควบคุมร่างกาย อาจทำไม่ได้สมบูรณ์แบบตามใจปรารถนาดังเช่นภาวะปกติ รวมไปถึงทักษะการใช้อาวุธปืนของละคนนั้นแตกต่างกันออกไป หรือแม้กระทั่งกลไกการปกป้องตนเองซึ่งเป็นธรรมชาติของมนุษย์อาจมีผลต่อการใช้อาวุธปืนมากกว่าปัจจัยอื่นๆ ดังนั้น “ภาวะแห่งพฤติการณ์ฉุกเฉิน” จึงเป็นสิ่งสำคัญอย่างมากต่อการใช้อาวุธปืน การนำหลัก “กรรมเป็นเครื่องชี้เจตนา” มาใช้ตีความในบางครั้งอาจไม่เพียงพอและไม่ก่อให้เกิดความเป็นธรรมกับผู้ใช้อาวุธปืนยิ่งเพื่อป้องกัน

หลักการดังกล่าวเพียงมองแต่สิ่งที่ปรากฏขึ้นให้เห็น ซึ่งขาดปัจจัยสำคัญอันเป็นสิ่งที่ส่งผลต่อการควบคุมจิตใจและร่างกายของผู้ใช้อาวุธปืนยิงเพื่อป้องกันในขณะนั้น การใช้หลักเกณฑ์มาพิสูจน์ทราบเจตนาของผู้ใช้อาวุธปืนยิงเพื่อป้องกันอาจต้องเพิ่มมิติให้กว้างขึ้นเป็น “กรรมและภาวะแห่งพฤติการณ์ฉุกเฉินเป็นเครื่องชี้เจตนา” เพื่อให้การแปลเจตนาของผู้ใช้อาวุธปืนนั้นกลั่นออกมาจากทุกปัจจัยทั้งด้านร่างกายและภายในจิตใจของผู้ใช้อาวุธปืนยิงเพื่อป้องกัน

นอกจากนี้การตั้งข้อกล่าวหาและดำเนินคดีกับผู้ใช้อาวุธปืนยิงเพื่อป้องกันเสมือนหนึ่งเป็นอาชญากรนั้นดูไม่เป็นธรรม ผู้ใช้สิทธิอันชอบธรรมตามกฎหมายในการป้องกันชีวิตและทรัพย์สินตนเองเมื่อต้องประสพภัยอันตรายกลับต้องมีภาระในการพิสูจน์การกระทำของตนเองว่าเป็นการกระทำที่สมควรแก่เหตุทั้งที่มีได้เป็นผู้ก่อเหตุขึ้น ภาระการพิสูจน์ดังกล่าวควรตกเป็นของผู้ก่อเหตุหรือผู้ก่อภัยอันตรายขึ้น เนื่องจากมีเจตนากระทำการอันไม่ชอบด้วยกฎหมายตั้งแต่แรก ดังนั้นควรเป็นหน้าที่ของผู้ก่อเหตุที่จะต้องนำสืบให้ได้ว่าตนเองเป็นผู้เสียหายซึ่งกฎหมายรับรองการกระทำและผู้ประสพเหตุนั้นใช้สิทธิป้องกันโดยใช้อาวุธปืนยิงว่าเป็นการกระทำไปเกินกว่าเหตุ โดยศาลจำต้องแต่งตั้งพยานผู้เชี่ยวชาญทั้งในด้านจิตวิทยา สภาวะทางอารมณ์และจิตใจ รวมถึงผู้เชี่ยวชาญด้านอาวุธปืนและการใช้งานอาวุธปืน เข้าให้ความเห็นในเชิงวิชาการต่อศาลเพื่อค้นหาเจตนาที่แท้จริงในการใช้อาวุธปืนในคราวนั้นว่ามีเจตนาเพียงป้องกันหรือไม่เพียงใด ทั้งนี้ไม่ตัดสิทธิ์คู่ความที่จะนำพยานผู้เชี่ยวชาญของตนเข้าสืบพยานเบิกความต่อศาล

ข้อเสนอแนะ

จากผลของการศึกษาเรื่องนี้ ผู้ศึกษามีข้อเสนอแนะว่าควรมีการขยายหลักการในการแปลเจตนาผู้ใช้สิทธิป้องกันตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 68 เพื่อให้ประชาชนได้รับการพิจารณาตีความเจตนาตนเองในการป้องกันชีวิตและทรัพย์สินอย่างเป็นธรรมและรอบด้านมากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกรณีใช้อาวุธปืนยิงเพื่อป้องกัน ประชาชนพึงได้รับการพิจารณาตีความเจตนาในกรณีใช้อาวุธปืนยิงทั้งปัจจัยที่พึงเห็นได้และปัจจัยอันมาจากภาวะในจิตใจของผู้ใช้อาวุธปืนขณะประสพเหตุฉุกเฉิน ดังนั้นในการตีความเจตนาของผู้ใช้อาวุธปืนยิงเพื่อป้องกันนั้น ควรมีหลักการในการตีความที่กว้างขึ้น รอบด้านและพิจารณาทุกมิติ จากเดิมที่ใช้หลัก “กรรมเป็นเครื่องชี้เจตนา” ควรจะขยายฐานของหลักการดังกล่าวในการพิจารณาเป็น “กรรมและภาวะแห่งพฤติการณ์ฉุกเฉินเป็นเครื่องชี้เจตนา” ซึ่งจะทำให้ผู้ใช้อาวุธปืนยิงเพื่อป้องกันมั่นใจว่าจะได้รับความยุติธรรมสูงที่สุดเมื่อเข้าสู่กระบวนการยุติธรรมทางอาญา โดยกำหนดให้มีผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านในส่วนสภาวะทางจิตใจและอารมณ์ และในส่วนการใช้อาวุธปืนและการต่อสู้ป้องกันตัวเข้าเป็นพยานผู้เชี่ยวชาญที่ศาลแต่งตั้งขึ้น เพื่อให้ความเห็นในทางวิชาการต่อศาลอันนำไปสู่การค้นหาเจตนาที่แท้จริงของผู้ใช้อาวุธปืน ในเรื่องการป้องกันตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 68 นั้น ควรบัญญัติให้ความเป็นธรรมกับผู้ป้องกันใน

ฐานะที่เป็นผู้ประสพเหตุ มิใช่ผู้ก่อเหตุ โดยให้มีบทสันนิษฐานไว้ก่อนว่า หากผู้ป้องกันมิใช่ผู้ก่อเหตุ แล้วให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าเป็นการป้องกันโดยชอบด้วยกฎหมาย

ดังนั้น จึงควรแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 68 ดังนี้

ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 68 ในปัจจุบัน บัญญัติไว้ว่า “ผู้ใดจำต้องกระทำการใดเพื่อป้องกันสิทธิของตนหรือของผู้อื่นให้พ้นอันตรายซึ่งเกิดจากการประทุษร้ายอันละเมิดต่อกฎหมาย และเป็นอันตรายที่ใกล้จะถึง ถ้าได้กระทำไปพอสมควรแก่เหตุ การกระทำนั้นเป็นการป้องกันโดยชอบด้วยกฎหมาย ผู้นั้นไม่มีความผิด”

ควรแก้ไขเป็น “ผู้ใดเป็นผู้ประสพเหตุร้ายจำต้องกระทำการใดเพื่อป้องกันสิทธิของตนหรือของผู้อื่นให้พ้นอันตรายซึ่งเกิดจากการประทุษร้ายอันละเมิดต่อกฎหมาย และเป็นอันตรายที่ใกล้จะถึง ถ้าได้กระทำไปพอสมควรแก่เหตุ การกระทำนั้นเป็นการป้องกันโดยชอบด้วยกฎหมาย ผู้นั้นไม่มีความผิด

หากปรากฏข้อเท็จจริงว่าผู้กระทำโดยอ้างว่าเพื่อป้องกันตามวรรคหนึ่งมิได้เป็นผู้ก่อเหตุร้ายขึ้นก่อนในกาลนั้น ให้ถือว่าผู้นั้นเป็นผู้ประสพเหตุร้าย การอันใดที่บุคคลนั้นได้กระทำลงเพื่อป้องกันให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าเป็นการป้องกันโดยชอบด้วยกฎหมาย”

บรรณานุกรม

เกียรติขจร วัจนะสวัสดิ์. คำอธิบายกฎหมายอาญา ภาค 1. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2549.

ไกรฤกษ์ เกษมสันต์. คำอธิบายประมวลกฎหมายอาญาภาคความผิด มาตรา 288 ถึงมาตรา 366. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์สำนักอบรมศึกษากฎหมายแห่งเนติบัณฑิตยสภา, 2551.

จรัญ ภักดีธนากุล. กฎหมายลักษณะพยานหลักฐาน. กรุงเทพมหานคร: จีระรัช, 2549.

จิตต์ ณ สงขลา. คำอธิบายกฎหมายลักษณะคำพิพากษาพยานหลักฐาน. กรุงเทพมหานคร : พิศาลบรรณนิติ, 2464.

จิตต์ ณ สงขลา. คำอธิบายกฎหมายลักษณะคำพิพากษาพยานหลักฐาน. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์พิศาลบรรณนิติ, 2464.

ณรงค์ฤทธิ์ ปาศิริ. การป้องกันโดยชอบด้วยกฎหมาย : ศึกษาขอบเขตที่เหมาะสมของการใช้สิทธิในการป้องกันล่วงหน้า. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต, สาขาวิชานิติศาสตร์ คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต. 2558.

ทวีเกียรติ มีนะกนิษฐ.ประมวลกฎหมายอาญา ฉบับอ้างอิง. กรุงเทพมหานคร: วิญญูชน, 2555.

นิธิ เอียวศรีวงศ์. เถกเถกตำรวจ [ออนไลน์]. 2556. เข้าถึงได้จาก: http://www.matichon.co.th/news_detail.php?newsid=1361157199 [6 กุมภาพันธ์ 2560].

ปกป้อง จันวิทย์. การวิเคราะห์กฎหมายด้วยหลักเศรษฐศาสตร์. [ออนไลน์]. 2554. เข้าถึงได้จาก: <http://tdri.or.th/wp-content/uploads/2012/09/s58.pdf> [8 มีนาคม 2560].

ปกป้อง ศรีสนิท. บรรยายในวิชากฎหมายอาญาชั้นสูง. หลักสูตรนิติศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต เมื่อวันที่ 29 กันยายน 2555.

มานิตย์ จุมปา. รัฐธรรมนูญแห่งสหรัฐอเมริกา คำอธิบายเรียงมาตราพร้อมคำพิพากษากฎีกา กรุงเทพมหานคร: วิญญูชน, 2552.

ระบบการลงโทษตามกฎหมายเยอรมัน. [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก: http://elib.coj.go.th/Article/49_6_6.pdf [20 กุมภาพันธ์ 2560].

ห้องสมุดอิเล็กทรอนิกส์ศาลยุติธรรม. การรับฟังพยานหลักฐานที่ได้มาเนื่องจากการกระทำโดยไม่ชอบ [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก: http://elib.coj.go.th/Ebook/data/judge_report/jrp2555_10_97.pdf [8 เมษายน 2560].

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560.

ประมวลกฎหมายอาญา.

ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา.

ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง.

พระราชบัญญัติอาวุธปืน เครื่องกระสุน วัตถุระเบิด ดอกไม้เพลิง และสิ่งเทียมอาวุธปืน พ.ศ. 2490.

พระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. 2522.